

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1. Ianuarie și 1. Iulie

Dela 1. Iulie până la 1. Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R :

Excesul de putere. — Invârteala judecătorească. — Curtea de casație judecă în fond? de d-l C. G. Dissescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casație și justiție, secțiunea I:* Elena M. Caloianu cu C. Naumescu (Faliment. — Acte făcute de falit. — Valabilitatea lor. — Falit concordatar. — Incetarea stărei de faliment).

Curtea de apel din București, secțiunea I: Societatea «Româno-Americană» cu Carol Oerlich (Concesiuni petrolifere. — Proprietar aparent).

Tribunalul județului R.-Sărat: Elena Nicolau și soțul cu Ion Dumitrescu (Imobile dotale. — Instrăinare. — Acțiune în anulare).

Excesul de putere. — Invârteala judecătorească. Curtea de casație judecă în fond?

Articolul 67 a celei din urmă legi a Inaltei Curți de casație și justiție, spune lămurit cari sunt cazurile în cari se poate cere casarea unei hotărâri sau deciziuni: *a)* rea aplicare a legii; *b)* călcarea procedurii (ce stil familiar judecătoresc!); *c)* exces de putere; și *d)* incompetență.

Acelaș legiuitor mai vorbește cu o deosebită preferință de excesul de putere în art. 32, No. 7 și în art. 36. Mai găsim excesul de putere ca motiv de casare și în art. 562 al codului de procedură civilă contra ordonanțelor de adjudecare. Eră destul să se zică «... pentru călcarea legii», căci aceasta cuprinde totul. În adevăr, sau hotărârea este potrivită legii, și nu se poate casa, sau e dată cu călcarea ei și este casabilă.

Ce este excesul de putere? Nu cunosc chestie mai grea în domeniul dreptului și aplicării lui. N'am putut să-i aflu noțiunea precisă, nici ca student în drept, nici ca profesor de procedură civilă (1884), nici când am

făcut revizuirea codului de procedură civilă, nici ca avocat. «Exces de putere» sunt două cuvinte abstracte, vagi. «Excesul» e ceva imprecis, al cărui minimum și maximum ne scapă. «Puterea» se confundă cu suveranitatea delegată judecătorului, cu competența determinată de lege.

A judecă cu exces de putere, este a da o hotărâre peste atribuțiile fixate prin legi judecătorului.

Din punct de vedere doctrinar, excesul de putere, de care vorbesc textele mai sus citate, luate din legile franceze, este excesul de putere *constituțional*, adică violarea principiilor cari regulează Separarea Puterilor. Astfel înțeles, excesul de putere se confundă cu incompetența stabilită prin Constituție. Din acest punct de vedere, el se poate suprima ca motiv de casare special, căci e cuprins în celelalte trei, cari și ele se reduc la unul: călcarea legii.

Alături însă de excesul de putere constituțional, pe care l-a avut în vedere legiuitorul francez și român, practica judecătorească — dreptul pretorian modern — în Franța și mai cu seamă în România, a creat și un altul: excesul de putere *judiciar*.

Cum? În ce împrejurări?

Judecătorul fondului, în judecata lui, se poate găsi într'un conflict de conștiință, produs de lupta dintre ideia de Drept — Lege și ideia de Drept — Echitate. Legea nu este totdeauna expresiunea dreptului rațional, al echității, al moralei abstracte, al justiției imanente. O mulțime de împrejurări pot arăta că în anume «specii», legea pozitivă sau vagă, sau irațională, con-

sacră o mare nedreptate. Românul zice: nu e drept, domnule judecător, ce vi se cere. Atunci judecătorul, ca să poată judecă potrivit echităţii, construieşte faptele aşă încât le sustrage aplicării cutărei legi, le pune sub regimul altei legi sau al echităţii, aplicabilă în lipsă de un text formal de lege. Dar această metodă de judecată poate să ne ducă la un mare neajuns: arbitrariul. De unde şi vechiul strigăt al Francezilor: «Dumnezeu să ne ferească de echitatea judecătorilor!» Judecătorul de rea credinţă, care vrea să părtinească, recurge şi el la această metodă: tălmăceşte şi restălmăceşte (interpretează) actele şi faptele. Face o aşă «construcţie a speciei», încât aplică legea pe care o voeşte: motivele prepară un dispozitiv preconcept, care de fapt le precede.

În contra acestei metode de judecată, Baroul francez, mai puţin, şi Baroul român, mai cu seamă cel din generaţiunea trecută, a găsit remediul în motivul de casare numit exces de putere. Jurisconşulţii francezi, ca Faye şi alţii, recunosc că însăş Curtea de casaţie din Franţa, sub impulsul spiritului de echitate, a contribuit la succesul motivului de casare calificat exces de putere.

Cine va aveà curiozitatea să studieze jurisprudenţa română dela 1862 până azi, va vedeà cât s'a abuzat de acest motiv şi de recurenţi şi de Inalta Curte.

De câţiva ani, o reacţiune a început să se producă, reacţiune ce este în raport cu spiritul de independenţă al judecătorului. Această reacţiune se datoreşte mai cu seamă lui Degré, care a fost marele judecător doctrinar, partizan al judecăţii în drept.

Trebuie să recunoaştem că redactorii motivelor de «exces de putere» (cel mai practicant a fost Costică Boerescu), găseau un sprijin puternic în însuş textul art. 38 al legii Curţii de casaţie din 1861.

Acest articol, reproducând art. 3 al legii franceze din 1790 asupra Curţii de casaţie, ziceà: «Curtea de casaţie nu judecă niciodată pricina în fond, ci casează pentru călcare de lege, a formelor esenţiale şi pentru incompetenţă». Acest articol nu zice nimic de excesul de putere şi, cu toate acestea, într'ânsul stă temeiul excesului de putere.

În adevăr, principiul acesta că Curtea de casaţie nu judecă fondul, nu este absolut. El îşi are excepţiunile şi restricţiunile sale, cari toate derivă din calificarea legală a faptelor şi a consecinţelor lor juridice. Calificarea legală şi consecinţa juridică sunt chestiuni de

drept! Ele cad sub controlul Inaltei Curţi, dar ca să le poţi controlà, trebuie să pipăi faptul. Aşà dar, judeci fondul!

Unde sfârşeşte regula? Când începe excepţia? Cine judecă regula? Cine aplică excepţia? Inalta Curte, căci ea este judecătorul suprem, deşi nu este instanţă de fond.

Cum însă legiuitorul n'a spus nimic, nici în coduri, nici în legea organică a Curţii de casaţie, pentru a ne lămurì asupra regulii şi asupra excepţiunii, totul este lăsat la aprecierea ei! Adică totul este aici în domeniul arbitrariului, motivul va fi admis sau respins *ad libitum*.

Această regulă de drept — consacrarea liberei aprecieri în chestiuni, fie şi de drept — a făcut pe marele jurisconsult Costa-Foru, practicant abuziv şi el al motivului de casare exces de putere, să zică: pe lângă motivele de casare arătate de art. 38 al legii Curţii de casaţie, mai este unul:

«O decizie se poate casà şi când vor Boerii».

Această butadă exprimă un mare adevăr, sub o formă plastică şi de o vulgaritate pe care o justifică energia ei.

Chiar abuziv de ar fi excesul de putere, el încă îşi are utilitatea lui, căci e singurul mijloc de a temperà şi controlà abuzul de drept pe care îl poate face judecătorul fondului, fie că se găseşte în conflict de conştiinţă în lupta dintre legea formală şi legea naturală, fie că ar fi fost părtinitor.

Legea veche românească cunoşteà un cuvânt admirabil, care, prin simplitatea lui, exprimă ceea ce astăzi arătăm prin perifrază. Erà cuvântul *învârteală, vârteală*.

Acest cuvânt îl găsim în marele scriitor Ienăchiţă Văcărescu.

Ienăchiţă Văcărescu n'a fost numai un mare poet. El a fost şi un mare jurisconsult. El este redactorul în limba românească a hrisovului ce servă de introducţie la Pravilniceasca Condică a Domnului Alexandru Ioan Ipsilant Voevod, la care a şi colaborat. În această prefaţă Ienăchiţă Văcărescu vorbeşte de judecăţile făţarnice şi de *vârteala* hotărîrei judecăţii.

Ce este vârteala sau învârtirea? 1).

1) După slavişti, cuvântul *vârteală, învârtire*, este de origină slavă. După latinîşti, cuvântul *învîrtire* este de origină latină (*invertere*). Ne este indiferentă această discuţie. Netăgăduit este însă că arivismul şi spiritul de afaceri — treburile, compensaţiile... — au reinviat acest cuvânt. A isbuti, este a o învârti bine.

Poetul-jurisconsult, care eră un caracter de o francheță rară — om deschis — aveă o mare antipatie de învârteli, de cei ce învârteau. De aceea, el întrebuiță foarte des acest cuvânt. Îl găsim în dialogul dintre Britanicus și Junia, în scena șasea din actul al doilea al tragediei lui Racine, pe care a tradus-o la 1829.

Iată textul francez :

«Faut-il que je dérobe avec mille détours

«Un bonheur que vos yeux m'accordaient tous les jours ?

Iată și traducerea :

«Cu mii de învârtiri trebui acum să fur

«Norocul ce aveam de a-ți fi tot împrejur ?

Cuvântul *invârtiri* este echivalentul cuvântului *détours*. Iar *détours* însemnează întorsături, schimbare de direcție, subtilități, viclenii. O judecată dată cu «învrteală», este așa dar o judecată dată cu meșteșug, cu răsturnarea sau schimbarea sensului actelor, a voinței părților, cu subtilități, cu viclenii, cum zicea Cicerone, cu *anfractus judiciorum*.

În stilul juridic și judicios de azi, al limbajului dela Palatul Justiției, o hotărîre dată cu exces de putere, este, cum ar zice Ienăchiță Văcărescu, o judecată cu vârteală (forma slavă), cu învîrtire (forma latină).

Abuzul de motivul de casare exces de putere, din legea nouă (1912) a Curții de casațiune, cadrează minunat cu spiritul acestei legi asupra puterei Inaltei Curți de a judecă fondul procesului.

În adevăr, în legea cea nouă nu mai găsim dispozițiunea art. 38 din vechea lege, după care Curtea de casațiune nu judecă niciodată pricina în fond. Această prohibițiune reese în mod timid și neprecis din art. 65 alin. II și art. 44 alin. II al noiei legi.

Din faptul că noua lege, în partea privitoare la Contenciosul administrativ, recunoaște Inaltei Curți dreptul de a judecă în fapt legalitatea unui act administrativ, și din partea finală a Expunerei de motive a legii din 1912 reese că ideia de a recunoaște Inaltei Curți puterea de a judecă în fapt, cum judecă și ca Curte de justiție, începe a câștiga teren.

Nu este departe ziua când se va legiferă că în urma unei prime divergențe, procesul se va judeca în secțiuni unite, care, în caz de casare, vor judecă însuș fondul pricinei, fără altă trimitere.

13 Aprilie 1916.

C. G. DISSESCU

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 26 Ianuarie 1916

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Elena M. Caloianu cu C. Naumescu

FALIMENT. — ACTE FĂCUTE DE FALIT. — VALABILITATEA LOR. — FALIT CONCORDATAR. — ÎNCETAREA STĂREI DE FALIMENT. — ART. 855, 856, 860 ȘI 864 C. COM.

Falitul nefiind lovit de o incapacitate, ci numai de o indisponibilitate față de masa credală, căreia nu poate să-i aducă nici un prejudiciu, actele făcute de dânsul sunt valabile în ele însăși, fără ca falitul sau persoanele cu care a contractat să poată cere anularea acelor acte și aceasta cu atât mai mult cuvânt pentru falitul concordatar, de oarece, conform art. 460 c. com., starea de faliment încetează în urma concordatului și falitul, fiind pus în capul afacerilor sale, are dreptul de a administra averea sa și de a se obliga fără prejudiciul creditorilor.

No. 61.— Respins, ca nefundat, recursul făcut de Elena M. Caloianu, contra deciziunii Curții de apel din București, secția I, No. 233 din 1914, în proces cu C. Naumescu.

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Gr. Ștefănescu; d-nii avocați A. Eliescu, I. M. Vasilescu-Notara și N. Titulescu, pentru recurentă, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Cezar Ionescu, pentru intimați, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivelor de casare invocate:

«Violarea art. 849, 854 și 856 din vechiul cod comercial și art. 860 din noul cod comercial.

«Am făcut un proiect de vânzare și fiindcă Naumescu ceruse transcrierea, ca și când actul ar fi fost definitiv, am cerut tribunalului să ordone radierea actului care, spuneam eu, eră inexistent. Fiindcă asupra acestui proiect intervenise o învoială, ca să evit greutățile unui proces, am deferit jurământ, pe care Naumescu l-a prestat înaintea primei instanțe. În apel, aflu că Naumescu eră falit nereabilitat și cer ca Curtea să constate că actul pretins de vânzare este nul, de oarece fiind vorba de o obligațiune sinalagmatică, în care obligațiunea unei părți este cauza obligațiunii celeilalte părți și fiindcă pentru Naumescu obligațiunea eră nulă, contractul eră inexistent și pentru mine, care nu mă puteam obliga fără corelativitate de obligațiune. Naumescu eră falit nereabilitat și eu primeam bani dela dânsul drept preț, cari oricând puteau fi revendicați de creditorii săi neîndestulați. Curtea de apel consideră pe Naumescu capabil de a contracta fiindcă sentința de omologare ar fi fost exercitată de către d-l jude-comisar. Sentințele date în materie de faliment, atingând capacitatea juridică a persoanelor, sunt de ordine publică. Părțile singure, fără concursul justiției, nu pot nici produce, nici anulă efectele unor astfel de sentințe, nu se poate prin achiesare ca o sentință dată în materie de faliment să devie

definitivă. Legea este categorică și cere pentru sentința de omologare să fi expirat termenile de opoziție și apel, pentru ca această sentință să rămăie definitivă și să producă efecte juridice. Judecând astfel, că executarea singură pe temeiul unei sentințe, nerămasă definitivă, putea să redea capacitatea juridică lui Naumescu, Curtea, de fond violează dispozițiunile precise și categorice ale art. mai sus menționate».

II. «Exces de putere cu violarea principiului de drept: unde este interes, este și acțiune, și art. 717 c. com. Curtea de fond spune: că, chiar în ipoteza că sentința nu ar fi rămas definitivă, incapacitatea falitului nu poate fi opusă de d-na Caloianu, care nu face parte din masa credală a falimentului. Curtea de fond stabilește, în principiu, că numai creditorii unui falit se pot prevala de incapacitatea juridică a falitului. Art. 717 c. com. decretează incapacitatea falitului fără nici o restricțiune, și tocmai fiindcă această capacitate este de ordine publică, legiuitorul a luat măsuri ca această decădere să fie adusă la cunoștința generală. Eu înstrăinam un imobil unui falit dela care primeam o sumă de bani. Acești bani pot fi urmăriți în mâna mea, fiindcă eu îi dețin fără cauză, căci falitul nu se poate obliga; aveam tot interesul ca să mă prevalez de această incapacitate».

III. «Exces de putere cu nemotivare. Acțiunea mea a fost rezolvată printr'un jurământ prestat de Naumescu. Am cerut Curții să înlătore efectele juridice ale acestui jurământ, de oarece Naumescu, fiind falit, nu putea să-l presteze, iar Curtea, fără nici un fel de motivare, pe simpla afirmațiune că motivul invocat de mine nu este întemeiat, îmi respinge cererea».

IV. «Violarea principiului de drept falimentar că, în timpul concordatului, comerciantul este considerat tot ca falit, și violarea art. 724 c. com. Curtea crede că, prin omologarea concordatului și prin rămânerea definitivă a sentinței de omologare, falitul concordatar dobândește întreaga sa capacitate juridică și, prin urmare, nu discută dacă aveă și capacitatea de a transige jurământ. Principiile dreptului nostru falimentar sunt cu totul contrare acestei teorii a Curții, căci legea noastră consideră pe falitul concordatar tot ca falit, prin concordat nu dobândește decât capacitatea de a-și administra patrimoniul în limitele dispozițiilor contractului de concordat și nepuțând aveă alte drepturi decât acelea arătate prin acel contract. Astfel că Curtea violează legea și aceste principii, când decide că, prin simplul fapt al rămânerii definitive a sentinței de omologare a concordatului, falitul își recapătă întreaga capacitate juridică pe care o aveă înainte de faliment. Prin urmare, falitul concordatar, neavând decât capacitate limitată de contractul de concordat, este evident că toate celelalte acte ce le-ar face sunt nule de drept, conform art. 724 cod. com., iar Curtea violează acest articol și nu motivează decizia când consideră că falitul concordatar poate transige, fără a arată că acest drept i s'a dat prin actul de concordat».

Având în vedere decizia supusă recursului și celelalte lucrări din dosarul de fond, din care se constată că obiectul procesului de față constă în cererea recurentei de a se consideră inexistent actul de vânzare al unui imobil din București, intervenit între dânsa și intimat, și a se dispune radierea transcripției acelu

act din registrul respectiv al tribunalului, pentru motivul că s'ar fi renunțat la vânzarea proiectată între părți; că, intimatul, la rândul său, a făcut o cerere reconvențională, prin care tindea ca reclamanta să fie obligată a-i delăsă imobilul cumpărat și a-i plăti zece mii lei daune; că, tribunalul, prin sentința No. 330 din 1912, constată că actul sub semnătură privată, din 30 Martie 1912, intervenit între recurentă, cu autorizația soțului său, ca vânzătoare, și între intimat, ca cumpărător, relativ la imobilul din București, str. Arionoei 48, act transcris la No. 4073 din 1912, conține o vânzare perfectă și, în consecință, respinge acțiunea ca nefondată și admite, în parte, cererea reconvențională, asupra acestui punct;

Că ambele părți făcând apel, Curtea, prin decizia No. 80 din 1914, admite, în parte, apelul intimatului în recurs și obligă pe recurentă să-i plătească suma de 2.400 lei daune, menținând celelalte dispozițiuni din sentința apelată, iar apelul recurentei îl respinge ca nesuștinut; că, recurenta, făcând opoziție, Curtea de apel o respinge ca nefondată, prin decizia atacată cu recurs;

Având în vedere că, înaintea Curții de apel, recurenta a invocat, între altele, că jurământul decizoriu deferit de dânsa și prestat de intimat, pentru a dovedi că între părți a intervenit o înțelegere în sensul de a nu se mai face vânzarea proiectată, acel jurământ, pe care se întemeiază sentința apelată, constituind o tranzacție, nu are valoare, de oarece intimatul, fiind falit nereabilitat, nu poate să se oblige în mod valabil prin jurământ;

Având în vedere că, Curtea de apel a respins acest mijloc de apărare, invocat de recurentă, pe motiv că intimatul, deși a fost declarat falit în anul 1891, însă a fost repus în posesia activului său, în urma concordatului ce a intervenit între el și creditorii, concordatar care a fost omologat de tribunal, printr'o sentință rămasă definitivă; că, Curtea de apel se pune și în ipoteza că sentința de omologare nu ar fi definitivă și decide că, și în acest caz, incapacitatea falitului tot nu poate fi opusă de recurentă, pe motiv că dânsa nu face parte din masa credală a falimentului;

Considerând că, prin acest mod d'a judecă, Curtea de apel, departe de a comite exces de putere, sau a violă textele de lege citate în motivele de casare, a făcut o justă aplicațiune a acelor texte de lege;

Că, în adevăr, falitul nefiind lovit de o incapacitate, ci numai de o indisponibilitate față de masa credală, căreia nu poate să-i aducă nici un prejudiciu, actele făcute de dânsul sunt valabile în ele însăși, fără ca falitul sau persoanele cu care a contractat să poată cere anularea acelor acte;

Că, aceasta este cu atât mai adevărat pentru falitul concordatar, deoarece, conform art. 860 c. com., starea de faliment încetează în urma concordatului și falitul, fiind pus în capul afacerilor sale, are dreptul de a administra averea sa și de a se obliga, fără prejudiciul creditorilor;

Că, pe lângă aceasta, conform art. 864 c. com., actele făcute de falit, în urma omologării concordatului și mai înainte de anularea sau rezilierea lui, nu vor putea fi declarate nule, de cât dacă vor fi fost făcute în fraudă drepturilor creditorilor;

Considerând că, în speță, sentința de omologarea concordatului a rămas definitivă prin aceia că concordatul, fiind încheiat fără vr'o opunere din partea creditorilor, nici unul dintr'ânșii nu a avut interes să facă apel, iar concordatul a și fost executat prin judecătorul comisar;

Că, prin urmare, tranzacțiunea ce rezultă din prestarea jurământului de către intimat, nefiind în prejudiciul masei credale, anularea acelei tranzacțiuni, care confirmă actul de vânzare-cumpărare, intervenit între intimat și recurentă, nu poate fi cerută de către acesta, care nu face parte din masa credală.

Că, motivele de casare nefiind fondate, recursul cată să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 17 Februarie 1916

Președinta d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

Societatea «Româno-Americană» cu, Carol Oerlich

CONCESIUNI PETROLIFERE. — PROPRIETAR APARENT. — ART. 7 DIN LEGEA DELA 9 MAI 1904.

CONCESIUNI PETROLIFERE. — PROPRIETAR APARENT. — SENSUL ACESTUI CUVÂNT. — POSESIUNE «ANIMO DOMINI». — DACĂ SE CERE BUNA CREDINȚĂ.

CONCESIUNI PETROLIFERE. — PROPRIETAR APARENT. — POSESIUNE. — PROCES ÎN REVENDICARE. — ART. 7 DIN LEGEA DELA 9 MAI 1904.

1^o Prin legea de consolidare din 9 Mai 1904, prevăzându-se în art. 7 că concesiunea acordată de acela care trece de proprietar în momentul

concesiunii, este valabilă și opozabilă față de terțiul care a stabilit judecătorește dreptul său de proprietate, s'a creat noțiunea de drept a proprietarului aparent, în sensul că acela care este socotit de vecini ca adevărat proprietar și care figurează în rolurile percepției ca atare, este considerat ca proprietar.

2^o Prin proprietar aparent, în sensul legii de consolidare, înțelegându-se acela care trece în ochii tuturor ca proprietar, urmează că posesorul terenului are a fi considerat ca proprietar, indiferent dacă posedă sau nu *animo domini*, cu bună sau rea credință și prin urmare indiferent de vițiul posesiunii lui.

3^o Noțiunea proprietarului aparent fiind bazată pe faptul posesiunii și trecerea posesorului în ochii tuturor drept adevărat proprietar, procesul de revendicare pentru proprietate, îndreptat contra posesorului, chiar anterior concesiunii, și oricare ar fi rezultatul lui, nu poate influența spre a modifica starea de fapt, care a autorizat pe concesionar să ia concesiunea, pentru că legea specială, prin art. 7, spune că dacă un terțiu stabilește judecătorește față de acela care a dat concesiunea și care trece până atunci de proprietar, că el este adevăratul proprietar, va trebui să respecte concesiunea față de concesionar.

Curtea,

Asupra apelurilor făcute de societatea «Româno-Americană», contra hotărârilor No. 198 și 206 din 1914, ale comisiei pentru regularea și consolidarea drepturilor de concesiuni petrolifere din județul Prahova:

Având în vedere actele din dosar și concluziunile părților;

Având în vedere că din aceste acte și concluzii se constată: că Petre Ilie Săceanu, sătean, din Moreni, a dat în 1900, prin actul No. 810 din 1910, transcris la No. 5453 din 1904, în concesiune societății «Speranța», care a transmis drepturile sale societății «Româno-Americană», un teren, în întindere de 3 pogoane și ceva, asupra căruia există din 1895 proces de revendicare, intentat lui de către Gh. Ioniță Chițu, Cătrina V. Șerban și Safta Nicolae Voicu Radu, cari pretindeau că terenul a aparținut unui autor al lor, Maria Fotă, împroprietărită la 1864;

Că, luând sfârșit în 1905 procesul în revendicare, prin recunoașterea de către Petre Săceanu a drepturilor revendicanților și prin neapelare de către el a cărții de judecată No. 196 din 1905, a Judecătoriei Câmpina, s'a pus în executare această carte de judecată, la care

executare s'a ridicat contestație de către moștenitorii lui Petre Ilie Săceanu, cari însă în urmă, la 1907, au convenit, prin actul transcris la No. 1958 din 1907, să cumpere terenul revendicat dela tatăl lor;

Că, concedându-se acel teren încă din 1905, de către revendicanții Gheorghe Ioniță Chițu și ceilalți societății «Regatul Român», aceasta a cerut consolidarea, care s'a și admis prin sentința No. 51 din 1906, a comisiunii petrolifere din județul Prahova, cu rezerva că, din toată întinderea de un hectar și 6375 m. p., se lasă în favoarea concedenților suprafața de 2090 m. p., care, în virtutea actului No. 1958 din 1907, se concedează în 1913 de către moștenitorii lui Petre Ilie Săceanu, prin actul transcris la No. 581 din 1913, lui C. Oehrlich.

Că, cerându-se consolidarea celor 2090 m. p., atât de Carol Oehrlich, în baza actului 581 din 1913, cât și de societatea «Româno-Americană», care aveă act dela societatea «Speranța», concesionara lui Petre Ilie Săceanu din 1900, și prezentându-se contestație de fiecare la cererea de consolidare a celui alt, Comisiunea de consolidare, pe temeiul art. 2 din legea din 1904 și a procesului de revendicare, prin hotărârile No. 198 și 206 din 1914, a admis cererea de consolidare și contestația lui Carol Oerlich și a respins cererea de consolidare și contestația făcută de societatea «Româno-Americană»;

Având în vedere că, făcându-se apel de către această societate, contra ambelor hotărâri, a susținut înaintea Curței că rău comisiunea a admis pretențiunile lui Carol Oerlich și a nesocotit pretențiunile sale, de oarece ea are o concesie valabilă încă din 1900, dela Petre Ilie Săceanu, care a stăpânit terenul, și treceă în momentul concesionării în ochii tuturor de adevăratul proprietar; că, împrejurarea la care s'a oprit tribunalul, că există din 1905 un proces de revendicare contra concedentului Petre Ilie Săceanu, nu are nici o valoare juridică, deoarece buna sau reaua credință a concedentului și prin urmare vițiul posesiunii lui nu are nici o influență asupra validității concesionării, luată dela acela care treceă de proprietar.

Având în vedere că, prin legea de consolidare din 9 Mai 1904, s'a creat noțiunea de drept a proprietarului aparent, prevăzându-se prin art. 7 că concesionarea acordată de acela care treceă de proprietar în momentul concesionării, este valabilă și opozabilă față

de terțiul care a stabilit judecătorește dreptul său de proprietate;

Având în vedere că, prin proprietar aparent și anume prin acela care trece de proprietar, se înțelege, după spiritul legii speciale, posesorul terenului, care este socotit de vecini și toți din vecinătate ca adevăratul proprietar și care nu numai atât, dar figurează în rolurile de percepție ca atare și motivează astfel luarea concesionării dela el de către concesionar;

Considerând că, fiind socotit ca proprietar aparent acela care intrunește în persoana sa asemenea elemente de stăpânire a terenului, este evident atunci că și Petre Ilie Săceanu, la 1900, data, când a făcut concesia societății Speranța, autoarea societății Româno-Americană, eră proprietarul aparent al terenului, de oarece el figură în roluri ca proprietar, cum se dovedește din certificatele comunei Moreni, el stăpâneă terenul, și în asemenea condițiuni treceă în ochii tuturor ca adevăratul proprietar, îndreptându-se în contra lui încă din 1895 acțiunea în revendicare, intentată de Gheorghe Ioniță Chițu și ceilalți;

Având în vedere că, Carol Oerlich a pretins că, deși Petre Ilie Săceanu stăpâneă terenul în 1900 și figură în rolurile de percepție ca proprietar, totuș nu puteă să facă o concesie valabilă la acea epocă, de oarece posesia lui eră vițiată, nu eră *animo domini*, pentru că se găseă în proces de revendicare cu Gheorghe Ioniță Chițu, încă dela 1895, proces pe care l-a pierdut în 1905; că, pentru ca acela ce stăpânește un teren să fie considerat după legea specială ca proprietar aparent și concesia sa să fie opozabilă adevăratului proprietar, se cere ca stăpânirea să fie *animo domini*, adică cu credință că este proprietarul adevărat al acelu teren;

Considerând că, legea specială, creând noua noțiune de drept a proprietarului aparent, a avut în vedere pentru aducerea capitalurilor și dezvoltarea producțiunii subsolului, înmulțirea concesionării prin asigurarea concesionării contra incertitudinii proprietății țărănești;

Considerând că, aceasta fiind scopul și chiar rațiunea de a fi a noii noțiuni de drept, este evident că spiritul legii nu poate fi înțeles în sensul dreptului comun că trebuie posesorul să stăpânească *animo domini*, pentru a fi socotit proprietar aparent, pentru că într'un asemenea sistem, nu s'ar mai atinge scopul și

nu s'ar mai justifică nici rațiunea legii; într'adevăr, cerându-se unui concesionar, nu numai a se interesă, dacă cel ce posedă trece de proprietar — lucru ce este în măsură de a-l face, fie cercetând în rolurile de percepție, fie întrebând pe vecini — ci și dacă posedă *animo domini*, lucru aproape imposibil pentru el, fiind adesea de ordin subiectiv concedentului, concesiunile departe de a se înmulți, cum voiă legea, ele s'ar împuțină, fie din cauza greutăților ce s'ar întâmpină, fie din cauza surprizelor ce s'ar ivi în urmă pentru concesionar;

Considerând că, prin proprietar aparent, înțelegându-se, conform legii speciale, acela ce trece în ochii tuturor de proprietar, independent de buna sau reaua lui credință și, prin urmare, de vițiul posesiunii lui, concesiunea acordată de Petre Ilie Săceanu societății «Speranța», autoarea societății «Româno-Americană» în 1900, când trecea drept proprietar, este cu toată știința lui de procesul de revendicare, valabilă și opozabilă adevăraților proprietari, Gheorghe Ioniță Chițu și ceilalți, cari au dobândit cartea de judecată No. 196 din 1905, urmașilor acestora, cari au cumpărat terenul în 1907, cum și concesionarului lor, Carol Oerlich, care a luat concesiunea dela ei tocmai în 1913;

Având în vedere, pe lângă aceste considerațiuni, că comisiunea petroliferă, pentru a da câștig de cauză lui C. Oerlich, s'a întemeiat pe art. 2 din legea din 1904 și pe procesul de revendicare și efectul retroactiv al hotărîrii;

Având în vedere că, art. 2 se ocupă de acțiunile relative la posesiunea terenurilor acordate anterior legii din 1904, iar nu și de acelea relative la proprietate, cum este în speță;

Considerând că, nefiind litigiu asupra posesiunii, art. 2 nu-și are aplicațiunea și tot asemenea nu poate fi invocată nici hotărîrea de revendicare obținută contra concedentului;

Considerând că, noțiunea proprietarului aparent fiind bazată pe faptul posesiunii și trecerea posesorului în ochii tuturor drept adevăratul proprietar, procesul de revendicare pentru proprietate, îndreptat contra posesorului, chiar anterior concesiunii și oricare ar fi rezultatul lui, nu poate influența spre a modifica starea de fapt, care a autorizat pe concesionar să ia concesiunea, pentru că legea specială, prin art. 7, spune categoric: că dacă un terțiu stabilește judecătorește, față de acela care a dat concesiunea și care trece până

atunci de proprietar, că el este adevăratul proprietar, va trebui să respecte concesiunea față de concesionar;

Că, deși efectul hotărîrii de revendicare se urcă până la data intentării acțiunii, în speță, la 18 Decembrie 1895, anterior concesiunii societății «Speranța» și este socotit cel ce a căzut în proces, concedentul Petre Ilie Săceanu, că nu a fost proprietar din acel moment, aceasta nu schimbă soluția, pentru că efectul retroactiv privește numai dreptul de proprietate, care a și fost în litigiu, iar nu situația de fapt a aceuia ce trece de proprietar și a drepturilor conferite de el, pentru că legea specială, pentru motivele ce s'au arătat mai sus, prin textul citat, a prevăzut în privința lor o dispoziție specială care-i pune la adăpost de acel efect;

Că, a admite, pedeoparte, că cel ce trece de proprietar poate să constituie o concesie și, pedealta, că concesiunea făcută de el se poate anulă, nu din cauză că s'ar dovedi că nu eră proprietar aparent, ci pentru că s'ar stabili judecătorește că nu eră chiar proprietarul, s'ar reveni la dreptul comun, dela care s'a depărtat legiuitorul, și s'ar ridică toate garanțiile ce s'au dat de legea specială concesionarului pentru aducerea capitalurilor în vederea dezvoltării producțiunii subsolului;

Că, dar, față de cele expuse, nefiind întemeiate nici motivele comisiunei petrolifere și fiind stabilit din contră că concesiunea acordată de Petre Ilie Săceanu la 1900 societății «Speranța», autoarea societății «Româno-Americană», este valabilă și opozabilă adevăraților proprietari, cari au dobândit cartea de judecată cu No. 196 din 1915, urmașilor acestora și concesionarului Carol Oerlich, care a luat concesiunea tocmai în 1913, apelul societății «Româno-Americană» este fundat și cată a fi admis, reformându-se hotărîrile No. 198 și 206 din 1914 și admitându-se atât cererea de consolidare, cât și contestația făcută de numita societate și respingându-se cererea de consolidare și contestația făcută de Carol Oerlich;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată, făcută de societatea «Româno-Americană», care se găsește întemeiată, și apreciind asupra cuantumului, se fixează la suma de lei 200.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier St. Mladoveanu, admite apelurile.

Semnați: Oscar N. Nicolescu, St. Mladoveanu,
Lazăr Munteanu, P. Hagiopol.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI R.-SĂRAT

Audiența dela 19 Noembrie 1915

Președinta d-lui C. M. Ionescu, judecător de ședință

Elena Nicolau și soțul cu Ion Dumitrescu

IMOBILE DOTALE.—ÎNSTRĂINARE.—ACȚIUNE ÎN ANULARE.—
ART. 1242, 1248 ȘI 1255 C. CIV.

Acțiunea în anularea actelor de înstrăinare ale imobilelor dotale, trebuie să se întreprindă în timpul căsătoriei — atât cât durează regimul dotal — numai de soț, femeia neavând acest drept, nici chiar cu autorizația soțului, decât după desfacerea căsătoriei sau după separațiunea patrimoniilor.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de Elena Nicolau, cu autorizația soțului său D. Nicolau, în contra lui Ion Dumitrescu, și prin care cere a se anula actul de vânzare, autentificat de tribunalul R.-Sărat la No. 51 din 1884, de oarece prin acest act s'a vândut de soțul D. Nicolau, pârâtului I. Dumitrescu, un imobil constituit dotă de tatăl ei;

Având în vedere finele de nevaloare al acestei acțiuni, ridicat de pârâtul Ion Dumitrescu, și prin care tinde a se respinge acțiunea de față, întrucât o asemenea acțiune n'ar putea fi intentată de soție, ci numai de soț;

Având în vedere susținerile și obiecțiunile părților;

Având în vedere că reclamanta își bazează acțiunea sa pe dispozițiunile art. 1248 și 1255 c. civ.;

Considerând că, potrivit art. 1255 c. civ., «dacă în afară de cazuri excepționale femeia sau amândoi soții împreună, înstrăinează imobilul dotal, femeia sau moștenitorii săi pot face să se revoace înstrăinarea, în curs de 10 ani după desfacerea căsătoriei; femeia va avea acelaș drept în curs de 10 ani după separațiunea patrimoniilor; bărbatul va putea și el însuș să facă a se revocă alienațiunea în timpul căsătoriei»;

Considerând că, din textul și spiritul acestui articol, reese neîndoelnic că acțiunea în anulațiunea înstrăinărilor imobilelor dotale, nu poate fi exercitată în timpul căsătoriei — atât cât durează regimul dotal — decât de soț, soția neavând acest drept decât după desfacerea căsătoriei, sau după separațiunea de patrimonii.

În adevăr, textul legii spunând că femeia poate cere revocarea înstrăinărilor... după desfacerea căsătoriei

sau după separațiunea de patrimonii, fără să pomească de timpul căsătoriei, urmează că în acest timp dânsa nu are acest drept, care aparține numai soțului, conform art. 1155 alin. II și dispozițiunilor art. 1242 din codul civil;

Că, din faptul că legea dă drept femeii de a cere anularea înstrăinărilor timp de 10 ani după desfacerea căsătoriei, nu putem deduce că ar avea această calitate și în timpul căsătoriei, căci, pedeoparte, ar fi să contradicem textul legii, iar pedealta, să creem o excepțiune la regula coprinsă în art. 1242 c. civ., în lipsa unui text expres și categoric;

Considerând că, potrivit acestui articol, numai bărbatul are administrațiunea averii dotale, în timpul căsătoriei, și numai el singur are dreptul de a urmări pe debitorii și detentorii averii dotale, prin urmare de a exercita acțiunile referitoare la imobilele dotale;

Că, întrucât legea precizează că bărbatul singur are aceste drepturi, rezultă că soția, nici chiar cu autorizația soțului său, nu poate exercita atari acțiuni, soțul fiind substituit soției sale în exercițiul acțiunilor dotale — un mandat legal de substituiri —; or, acțiunea prin care se tinde la anularea unui act de vânzarea unui imobil dotal, consimțită de soț, indubitabil ea intră în prevederile zisului articol 1242;

Având în vedere că, în privința temerei, invocată de reclamantă, că așteptând până la desfacerea căsătoriei — soțul abținându-se dela pornirea acestei acțiuni — imobilul s'ar putea degradă, legea, prin art. 1255 alin. II c. civ., indică calea de a se preveni un asemenea pericol, adică de a cere separațiunea de bunuri, atunci când ar vedea că soțul, prin actele sale, periclitează averea dotală, și odată separațiunea obținută, să ceară revocarea înstrăinării consimțită de soțul său;

Considerând că, așa fiind, din combinarea textelor de lege menționate mai sus, rezultând că reclamanta Elena Nicolau nu are calitatea de a intenta acțiunea de față în anularea actului de vânzare a imobilului său dotal, consimțită de soțul său D. Nicolau, finele de nevaloare ridicat de pârât se privește ca întemeiat și urmează a fi admis ca atare, iar acțiunea respinsă ca fără calitate.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător C. M. Ionescu, admite incidentul și respinge acțiunea.